

Solymári barlang.

Irta: Jellinek János.

Megközelítés. — Legegyszerűbben a Budapest határában lévő *Solymár* felől közelíthetjük meg a barlangot. A községből a templom mellett elvezető *piros*, majd úgy 15 perc múlva egy akácok előtt abból kiágazó *piros négyszög* jelzés mentén újabb 5 perc alatt jutunk a *Budapesti Turista Egyesület Alpin Osztálya* kezelésében lévő *barlangházhoz*. A három szobából álló épületben mosdó- és öltözőhelyiség várja a barlang látogatóit. Megfelelő kölcsöndíj ellenében lámpát, kötelet, mászóruhát is kaphatunk. Vasár- és ünnepnaponként (1/2 11 és 14 órakor) képzett vezetők kalauzolása mellett különböző irányú túrák indulnak a barlangba. Akik nem igényelnek vezetőt, kellő igazolás mellett megkapják az állandóan bezárt barlang kulcsát (belépődíj 30 fillér). A házban a VOME-nek mentőállomása van.

Általános leírás. — Maga a barlang a Solymártól Ny-ra emelkedő 434 m magas *Zsíroshegy* ÉK-i oldalában vajt köfjéftő pereméből nyílik, a barlangháztól mintegy 5 percnyi távolságban. Innen ugyancsak 5 perc gyaloglással érhető el a *Magyar Turista Egyesület „Péntekiek”* menedékháza.

A barlangnak két nyílása van, amelyek közül a K-i ú. n. *Bejárat* kerekalakú alacsony száda, míg az attól a föld szintjén számítva kb. 50 méternyire lévő, rendszerint kijáratnak használt É-i nyílás fülkeszerű.

A Solymári barlang a fővároskörnyéki turistáskodás fejlődésével egyidőben — a múlt század végén — kezdett ismert lenni, de természetesen csak a sziklamászást kedvelők körében, akik szívesen vállalták egy barlangtúra fáradságának és akkor még veszélyének kockázatát, csakhogy ennek a földalatti labirintusnak különös szépségében gyönyörködhessenek. Évek óta folynak kutatások a barlangban és eredményei az egyre gyarapodó újabb és újabb — sokhelyiütt egyelőre nehezen járható — szakaszokban mutatkoznak meg. Rendszeresen a Magyar Turista Egyesület, a Természetbarátok Turista Egyesülete és a Budapesti Turista Egyesület tagjai foglalkoztak a feltárással, amely főleg az utóbbi esztendőben indult meg fokozott lendülettel. A barlang feletti felügyeletet gyakorló *Magyar Barlangkutató Társulat* megbízásából 1935 óta a BTE Alpin Osztálya tartja karban és kultúrálja. Különböző szakaszokban biztosító sodronyokat, gömbvas-korlátokat helyezett el és a *Bejárat* utáni 15 m mély *Sikló*-ban betonlépcsőt épített. Ezzel részben megoldást nyert a barlang egy szakaszának utcai ruhában való megtekintése.

A hegy anyaga triász kori dolomitból, dachsteini mészkőből és eocén kori ülledekből áll és ebben képződött a rengeteg sok rókaluk, szövevényes folyosók és kisebb-nagyobb csarnokok rendszeréből kialakult barlang. Képződése a kőzet töredezettségéből kifolyóan előállott tektonikus adottságnak, majd a víz kémiai és az azt nyomkövető mechanikai hatásának tulajdonítható. Legjellegzetesebben az erozió jele mutatkozik meg. A barlang eddig ismert és legmélyebben lenyúló szintje körülbelül 90 méter. Legmagasabb pontja viszont a bejárat *Előcsarnok*, amelynek boltozata csaknem a hegyoldal felső szintjéig emelkedik. A stalagtit, stalagmit-képződések ugyan — különösen a jártabb ágakban — már ritkák, de egyéb cseppkőképződményekben így is gazdag a barlang. Pompásan színeződött pisolithokat, kérgeződéseket, kalcitkristályokat, travertino képződményeket minden járatban találhatunk.

Az ősember kétségkívül elkerülte a barlangot. Csupán a történelmi korok folyamán találhattak az emberek aránylag rövid ideig lakóhelyet az e célra igen alkalmas Kijárat-fülkében. Erre vallanak a kétízben is végzett tudományos ásatások leletei, amikoris itt újabb keletű égetett, mázas cserépedény maradványokat, rézcscsontokat és egy szarvasagancsot hoztak felszínre. Ennek ellenére őslénytani szempontból is jelentősége van a barlangnak. 1914-ben *Bekey I. Gábor* a *Kiskörút*-ban egy ősbölyény lábszárcsontot emelt ki az agyagból. Újabbban *Schönviszky* Lászlóval a *Denevértér* fenekén barlangi medve és barlangi farkas csontjait ástuk ki, míg a *Sár-torok* sárga agyagjában egy orrszarvú combcsontját találtuk meg.

Az egyes barlangrészeket tömegével lakják denevérek, denevérlegyek és egyéb barlangi rovarok. A barlang hőmérséklete az eddig végzett megfigyeléseink szerint a középső szakaszokon állandóan plusz 9–11 fok Celsius között ingadozik

Útvonalak. — (Mint említettem, a barlangnak rendkívül komplikált többirányú össze-vissza ágazó járatai vannak, amelyek megtekintése napokat is igénybevesz.

Az alanti, részletesen ismertetett a Bejáratot a Kijáratral összekötő ú. n. „Első járat” technikailag általában könnyű, veszélytelen, de mászást igényel, kivéve a *Bejárat*-tól a *Kupolaterem* végéig terjedő szakaszt, amely az újonnan készült lépcsősor közbeiktatásával minden gyakorlat és mászókézség nélkül bejárható.)

A *Bejáraton* keresztül az *Előcsarnok*-ba jutunk. Balra mintegy 4 méternyi mély-ségű üreg, a *Pince* tátong felénk. Az *Előcsarnok*-ból a *Sikló* lépcsőjén leereszkedve a *Kupolaterem*-be érünk, amelynek közepéről leszakadó mély kürtő korlát keríti el. Az impozáns sziklacsnok összeszűkülésénél a lépcsőzetesen lejtő út kissé balra hajlik (jobbkézre elágazás a *Kiskörút* felé) és néhány szép cseppkőképződmény mellett a *Denevértér* 12 méteres mélysége fölé vezet. Közvetlenül mellettünk egy szikla-tuskó alján nyíló szűk csatornában ülő helyzetben leereszkedve (vassodrony!) az *Erkély*-re lépünk. Balra, lefelé a *Sártorok* kéményén (5 méter; nedves, csúszós falak!) kötélén (fent vasszeg), vagy terpesztéssel a fenéki, majd áthasalva egy alacsony szorítón (fapalló!) bejutunk a *Pihenő* kibővülő szobájába (É-ra, jobbkéz felé, a fal tövében alacsony átjáró a *Denevértér*-be). A *Pihenő* jelegzetessége: a *Kupolaterem*-ből ide lehúzódó kerek kürtő. Tovább, D-i irányban néhány lépés a *Cirkusz*-ba nyíló átjáróhoz, ahonnan a vashuzal mellett követve a parkányt és megkerülve a *Cirkusz* félköralakú kupoláját egy enyhén emelkedő folyosóba érünk. A folyosó balra könyökszerűen megtörik, utána mindjárt jobbra kanyarodik, összeszűkül és levezet az *Útvesztő*-be, egy a lezuhant, hatalmas sziklatömbök által több részre osztott terembe (elágazás a *Pokolág* és az *Oriásterem* felé). Innen jobbra, É-i irányban az összeszűföldött sziklák között átlépve a *Farkasterem*-be juthatunk.

Visszatérve az *Útvesztő*-be (a csarnoknak éppen ellenkező, déli oldalából nyíló, nagyjából vízszintes *Kigyó-út* állandóan jobbra kanyarodva, végül is mintegy 60 méter után járhatatlanná szűkül) folytatjuk utunkat a főágban. Ny-i irányban, láthatóan kitaposott, agyagos, gyengén emelkedő folyosóban, majd a meredekké váló falon felkapaszkodva a *Zuhatag* alá jutunk. A vörös és barna színekben játszó, lávaszerű képződmény pompás képet nyújt. Szemben a fallal, óvatosan lépünk át balra (szorosan a falhoz tapadni; jó fogások!), majd néhány könnyű húzódással fel a folyosó baloldali falában nyíló két, szinte szabályos üreghez, a jellegzetes *Szemüregék*-hez. (Gyengébb képességű társainkat ajánlatos innen fentről kötéllel biztosítani.)

Tovább, átbújva egy alacsony nyíláson, leereszkedünk a 2 méternyi mélyben lévő *Guano-terem* parkányára. Az É-i főirányban, utunk egyenes folytatásaként a falban kisebb folyosó nyílik. Ez a *Cseppkő-folyosó*, amely valóban kiérdemli a nevét. A falakat borító cseppkővirágok szinte rózsalugassá képezik utunkat. Bár az előrejutás a szűk folyosóban meglehetősen fáradságos, a mészformációk szépsége feledteti ezt. Pazar színekben csilognak a falak, néhol majdnem átlátszóan vékony leveleket, másutt fantasztikus virágcsokokat ábrázoló képződmények, mészkristályok ragyognak a lámpa fényében.

A *Cseppkő-folyosó* után a *Szuszogó*-nak elnevezett kényelmetlen résben hasrafekve préselődünk át, utána mindjárt szűk repedés alján találjuk magunkat, amelyben éppen hogy fel tudunk egyenesedni. Ez az útszakasz a járat fizikailag egyik legfárasztóbb feladata, különösen természetek számára, de szerencsére nem tart sokáig, mert hamarosan a *Anonimus-terem*-be érünk. A jobboldali fal fejmagasságában nyíló kis odúban jámbor kezek egy Mária-szobrot helyeztek el.

A terem tulsó oldalából nyíló *jobbfeleli* üregben kaszkodunk az abban kiugró tömbre, majd a hirtelen jobbra (É-nak) forduló, jelegzetesen magas folyosót követjük. Mintha valamilyen óriási bárdal elszéletelték volna, úgy sorakoznak egymás mellett a szűk utcácskák a *Kulissza-folyosó* labirintusában. Misztikusan szép kép, amit még fokoz előtünk járó társaink lámpáinak a sziklasikátorokban hol itt, hol ott elcsillanó fénye.

Ahol a függőleges sziklapokkal határolt folyosó bezáródik, menetirányunktól jobboldalt egy rövid, széles repedésben felhúzódnak. Itt már erős léghuzat jelzi, hogy közel vagyunk a kijáratához. A kétfelé ágazó folyosó közül a jobbkézfelelit választva, most már nagyrészt kényelmesen, jobbára az É-i főirányt követve haladunk a *Kijáratí-fülkéig*. (Menetidő 4—5 tagú társaságnak kb. 2 óra.)

A fent leírt útvonalon kívül még 5 járatot kereshetünk fel, amelyeknek egyenkénti bemászása 1—7 órát vesz igénybe. Ezekon kívül természetesen se szeri, se száma a különböző, ritkábban látogatott útváltozatoknak.